

מדינת ישראל

משרדי הממשלה

מס' תיק גל 8351/16

משרד המשפטים

ישוב כהר גילה

1975

שם תיק: לשכת מנכ"ל וינשל - ישוב כהר גילה

מזהה פיוז: גל-16/8351

מזהה פריט: 000q0fe

כתובת 2-106-2-10-9

תאריך הדפסה: 18/10/2017

מס' תיק מקורי

8351

8351/16

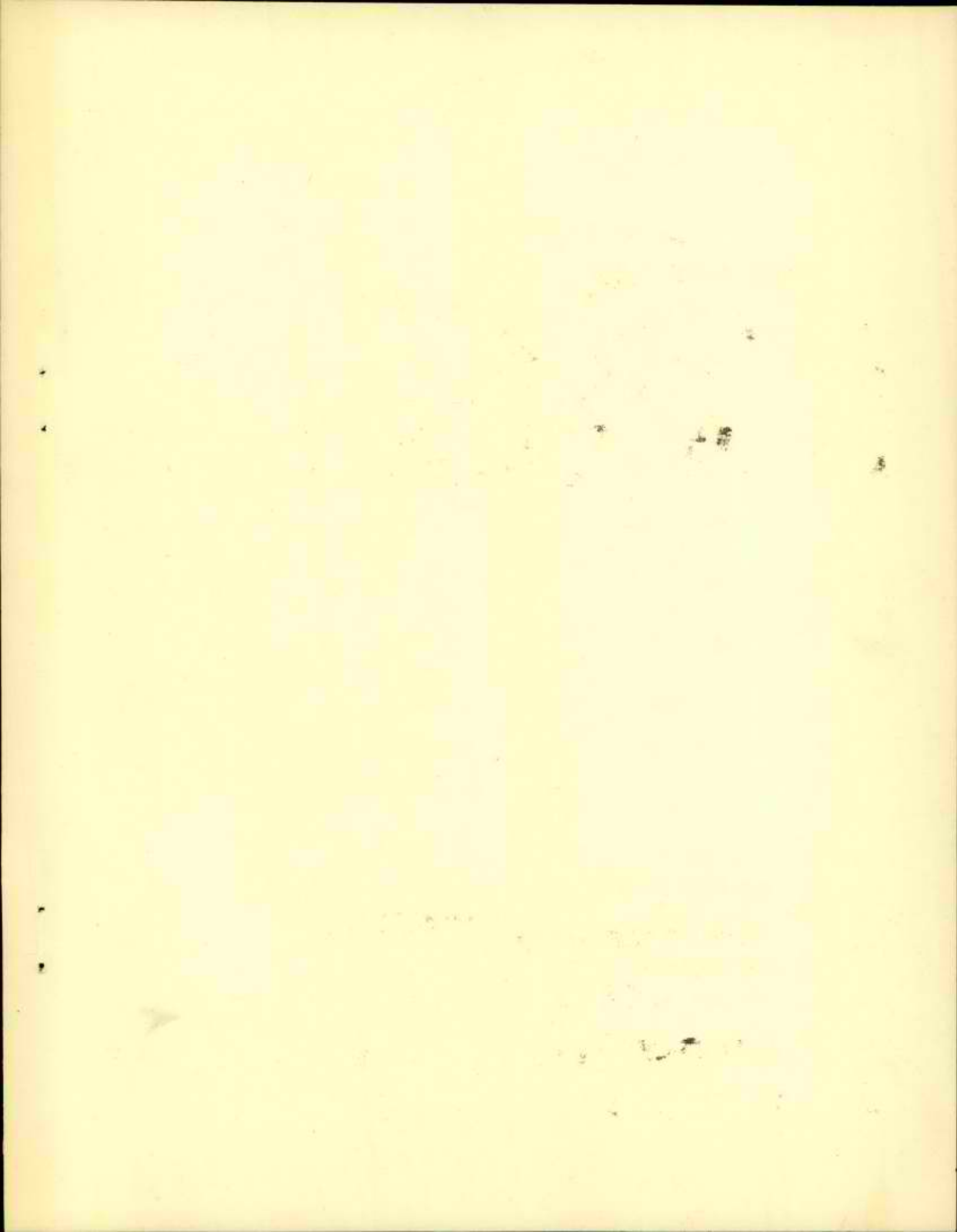
הג

מחלקה

לשכת מנכ"ל וינשל

ישוב ברהר גילה

המנהל לבניה כפרית וישובים חדשים
מנזרד השכון
תשל"ה 1975

משרד השכון

המנהל לבניה כפרית וישובים חדשים

ישוב - הר - גילה

בחינה ראשונה

ש.ש., אדריכלים בע"מ

שמואל שקד
ר.דונסקי-פירשטין אדריכלית

תל-אביב, תשל"ה-1975

נתבקשנו על-ידי מנהל המינהל לבניה כפרית וישובים חדשים
במשרד השיכון - מר ש. אבני - לבחון את האפשרות של הקמת ישוב
בהר-גילה.

הבחינה נעשתה תוך איסוף מידע ממקורות שונים. לצורך זה קיימנו
מספר פגישות וקיבלנו חומר כתוב אשר עובד ונכלל בדו"ח זה.

הגורמים אתם באנו בדברים בקשר לברור הנושא -
הממונה על הנכסים במפקדת איזור יהודה ושומרון, מינהל מקרקעי
ישראל, מחלקת עבודות ציבוריות, נציג קצין חינוך ראשי, החברה
להגנת הטבע, בית-ספר שדה בהר-גילה.
כן נעזרנו וקיבלנו סיוע מעובדי משרד השיכון.

הדו"ח המוגש בזה עובד לאחר שיחה שהתקיימה עם שר השיכון -
מר אברהם עופר, אשר הערותיו והארותיו יושמו בתכניות.

עובדת היות האתר מצומצם ביותר ובעל רגישות נופית, חייבה
אותנו להרחיב את מסגרת הבחינה אל מעבר השלב הפרוגרמתי, ועל-כן
בדקנו הנושא תוך תהליך תכנון מפורט למדי.

הר-גילה - (ראס בית-ג'אלה) - רכס צר המשתרע מכוון מזרח למערב ומתנשא לגובה של 923 מ'. ההר נצפה מכל עבר וממנו נשקפים מבטים לכל האיזור.

ראה מפת האזור
והתצפיות

מספר גזרות מתמקדות סביב איזורים מיוחדים:
בית-לחם ומדבר יהודה; ירושלים רבתי, ביתר והרי ירושלים.
אופיו המיוחד של האתר מחייב תכנון קפדני הן מבחינת התכנית שיש להקנות לאתר, והן מבחינת הדמות הפיזית שלו.

ה א ת ר

האתר המוצע לישוב מתבסס על האיזור בו קיים היום בית-ספר השדה. הגישה לאתר כיום היא דרך הכפר בית-ג'אלה ממזרח, או דרך הכפר אל כ'דר מדרום. האתר מורכב מאיזור שטוח, צר וארוך, שיפועיו עד 5%. מעבר למשטח בראש הגבעה משתרעים מדרונות תלולים בשפועים של 25%, 35% ואף למעלה מזה. המדרון הצפוני התלול יותר מורכב מטרסות גבוהות, לעומת זאת המדרונות הדרומיים והדרום-מערביים פחות תלולים ורובם אדמת טרשים.

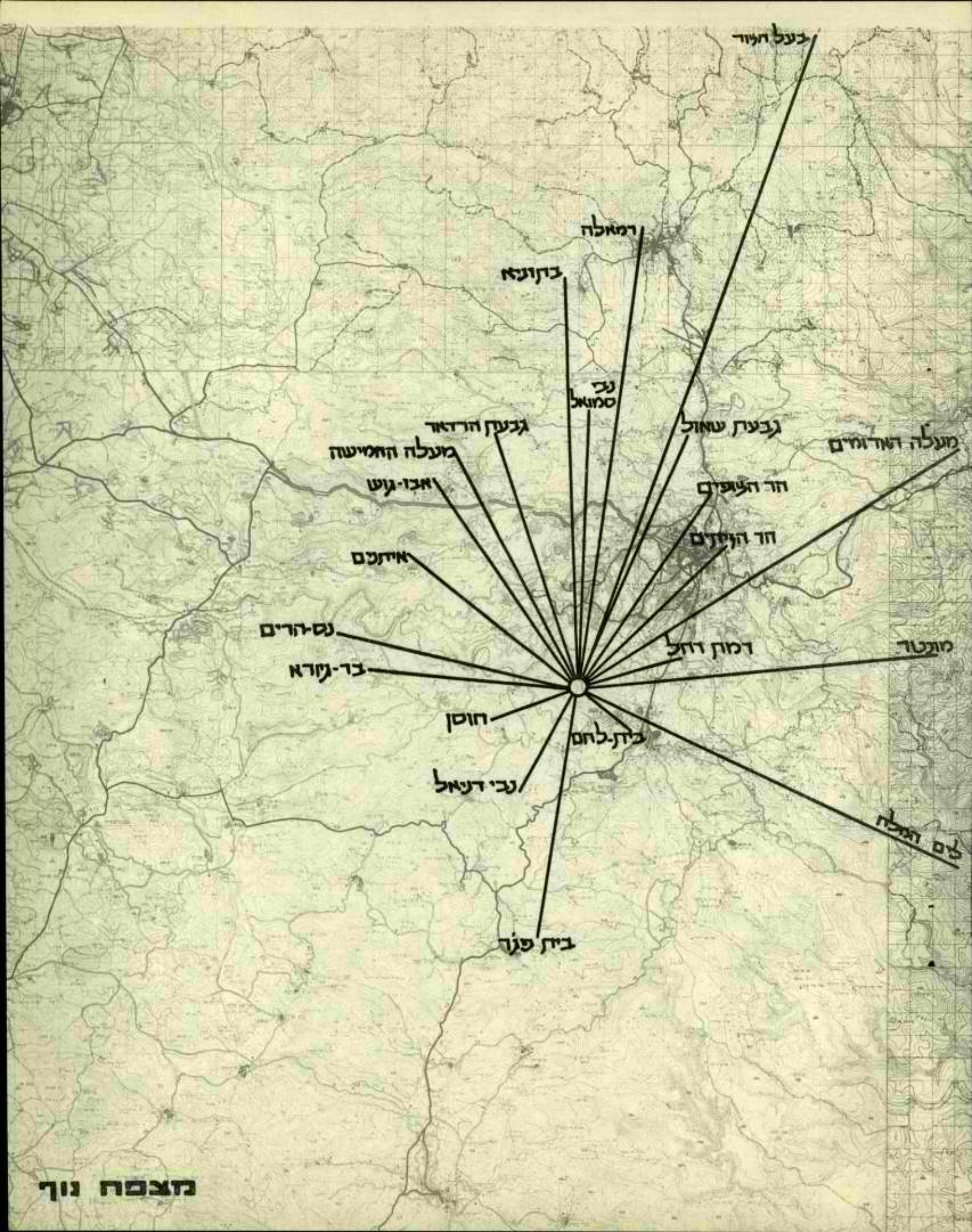
ראה מפת שפועים

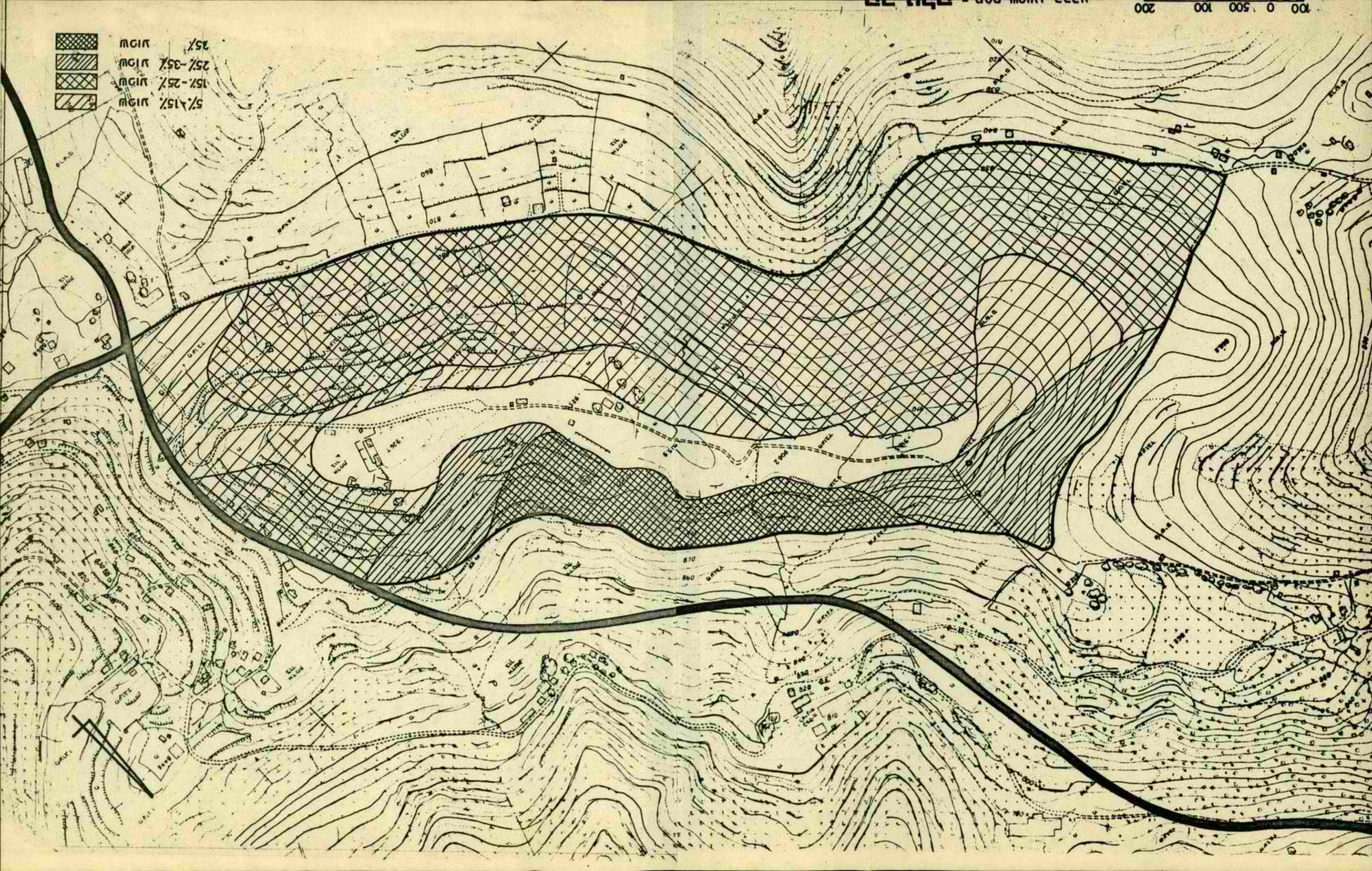
מתוך הסתכלות של אנשי בית-ספר שדה - הר-גילה ולמוד התנאים האקלימיים, ניתן לאמור כי המדרונות הצפוניים והצפון-מזרחיים נוחים יותר מבחינה אקלימית. לעומת-זאת המדרונות הדרומיים והדרום-מערביים הנם מוכי רוח, דבר המסביר במידה רבה את העובדה כי מדרונות אלה הנם צחיחים ביותר.

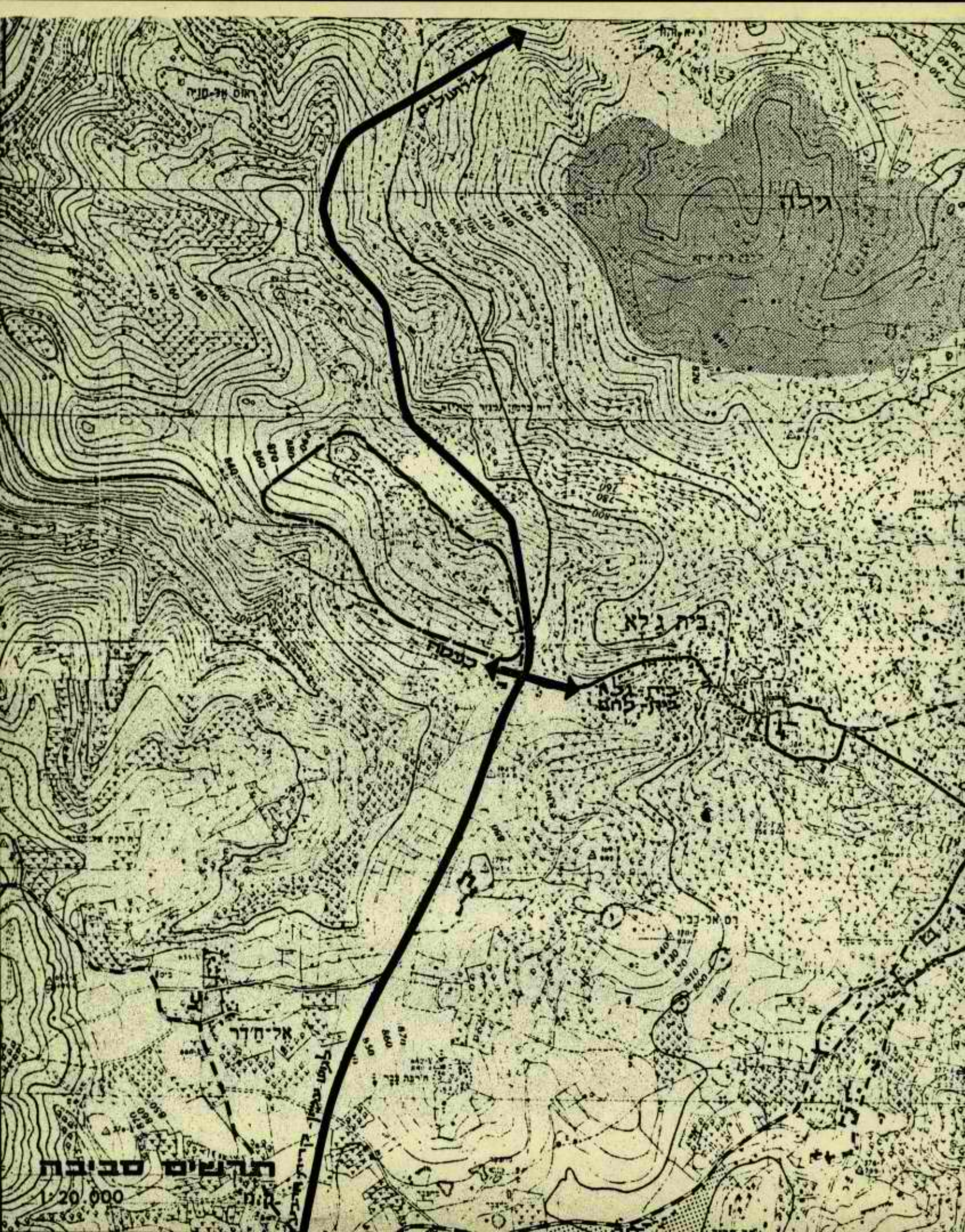
נ ג י ש ו ת

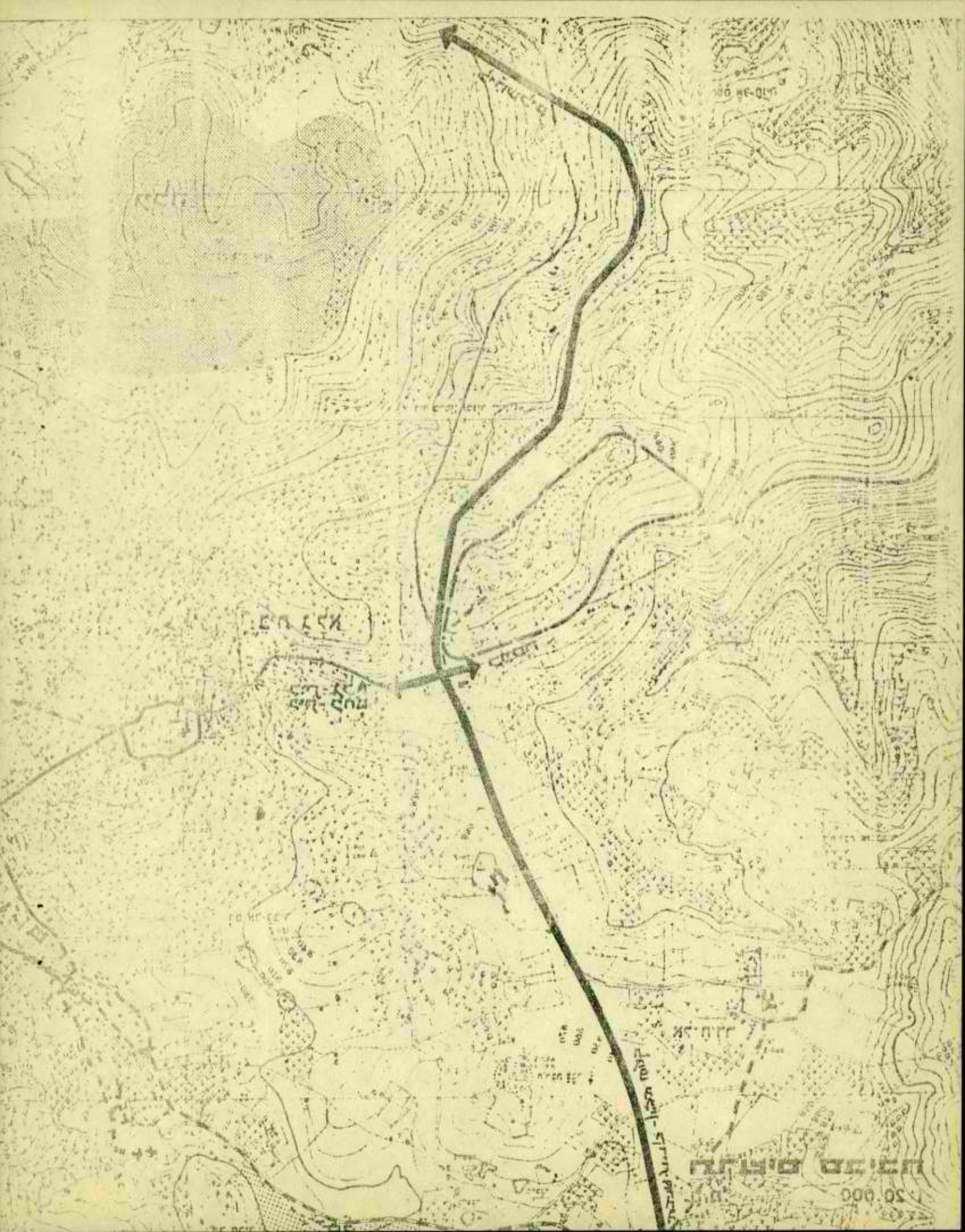
בין הנושאים אשר נבחנו במיוחד, הנגישות הווה נושא חשוב. נמצא כי בנוסף לדרכי הגישה הקיימות ניתן להתוות דרך אשר תתחבר למערכת הדרכים של ירושלים, בקרבת האיזור המתוכנן להיות את המרכז המשני שלה. דרך זו באורך של כ-4-5 ק"מ, אשר תתווך שלה הוצע ונבחן בחינה ראשונית על ידי מחלקת עבודות ציבוריות - כבישים, יכולה להמשך דרומה ולהתחבר לדרך חברון הקיימת ליד בריכות שלמה (3-4 ק"מ נוספים). תווי הדרך נוח ויתרונו הבולט בנוסף לקיצור הדרך אל גוש-עציון ודרומה, הוא עקיפת האיזורים הבנויים של בית-לחם, בית-ג'אלה, דהישה.

ראה מפת האזור

בעלות קרקע

בדיונים שהתקיימו עם הממונה על הנכסים באיזור יהודה ושומרון, הגענו לכלל דעה כי יש מקום לבדוק את האפשרויות לרכישת הקרקע (בכל דרך שיוחלט עליה) בתחום האזור המשתרע על כ-800 דונם, אשר רובה אדמות טרשים (חוות דעת מפורטת בנדון הוכנה על-ידי הממונה על הנכסים - מר ד. רוזנפלד.

ראה נספח ג'

עקרונות התכנון

מבנה פיס -

האתר המיועד לישוב נצפה מכל עבר, על כן יש לבחור צורת בינוי אשר תשתלב בנוף ההררי, תשמור על קו הרקיע הקיים ותאפשר תצפיות אל עבר הנופים המרהיבים הנשקפים ממנו. מכאן שאין לבנות בנייני קומות, אלא יש לחפש צורות בינוי של מבנים חד או דו-קומתיים, בניה מדורגת המותאמת למבנה הקרקע.

מבנה תפקודי -

נראה לנו כי יש למקד את הישוב סביב הערך המרכזי - נוף ומיקום (המצאותו בקרבת ירושלים, בית-לחם, מדבר יהודה והרי-ירושלים). המצאותו של בית-ספר שדה בהר-גילה מאפשרת התבססות על מרכז למוד נוף האיזור ומרכז תיור וטיול.

מבנה ארגוני -

יש לקבוע מבנה ארגוני אשר יאפשר הפעלת ישוב באורח תקין כדי שהתושבים, המתקנים והאורחים הבאים בשערי הישוב, יהנו מהתכונות המיוחדות למקום.

ה ת כ נ י ת

לאור עקרונות אלה הכינונו שתי תכניות עקרוניות.
האחת, המבוססת על ישוב בהיקף של כ-200 משפחות במסגרת של אגודה שיתופית.
התכנית השניה, התבססה על ישוב בהיקף של 400-500 משפחות אשר יאורגן במסגרת ארגונית מתאימה כדוגמת ישובים כפריים דומים (סביון, גני-יהודה).
ההבדל המהותי בין שתי התכניות היא המסה הבנויה הגדולה יחסית לאתר קטן כפי שמתבטא בתכנית הגדולה מצד אחד, ורמת השירותים הנמוכה במקצת (חינוך בעיקר) בישוב הקטן, מצד שני.
בשני המקרים הזיקה לירושלים בהקשר לשירותים תהיה רבה.

שתי התכניות תכלולנה את המתקנים הבאים:

בית-ספר שדה ל-200 חניכים (נשמרת אפשרות להגדלה);
בית-ספר לחינוך בהר-גילה להכשרת קצינים של כלל מערך צ.ה.ל.;
ראה נספח א'
ראה נספח ב'

משרדי החברה להגנת הטבע;
מפעל קייט, מצפה ושירותי תיור;

גורם איכלוס קבוע קיים בשתי התכניות:

כ-40 משפחות מעובדי החברה להגנת הטבע;
כ-30-40 משפחות של קציני צ.ה.ל. העובדים באיזור;
כ-20 משפחות מעובדי רשות שמורת הטבע באיזור;

השלמת מכסת המשפחות בהתאם לתכנית שתבחר -
100 משפחות בתכנית א', וכ-300 משפחות בתכנית ב',
תעשה על פי קריטריונים שיקבעו בבוא הזמן.

ת כ נ י ת א'

השטח המוקצה למתקנים מתחלק: (שטחים נטו) -

דונם	17.0	1. בית-ספר שדה
דונם	4.0	2. משרדי החברה להגנת הטבע
דונם	13.0	3. בית-ספר לחינוך - צ.ה.ל.
דונם	7.0	4. מצפה נוף ושירותי תיור
דונם	150.0	5. איזור קייט ומחנאות מיוחדת
דונם	30.0	6. מפעל מיוחד

200 יחידות הדיור מתפלגות כלהלן:

דונם	20.0	40-50 יחידות בבתיים טוריים, מכסת קרקע 400 מ"ר ליחידה
דונם	16.0	60-80 יחידות בבניה מדורגת, מכסת קרקע 200 מ"ר ליחידה
דונם	30.0	70-100 יחידות בבניה מדורגת, מכסת קרקע 300 מ"ר ליחידה
דונם	12.0	גן מרכזי
דונם	4.0	מוסדות צבור, גן, מרכז שירותים
		דרכים, חניה ושטחים פתוחים בהתאם לצורך.

מבני צבור -

ממ"ר	300	2 כתות גן + כתת פעוטון
------	-----	------------------------

מרכז שירותים -

	160	מ מ"ר	צרכניה + חנויות
	40	ממ"ר	מרפאה
	20	ממ"ר	חדר נשק
	80	ממ"ר	מזכירות
ממ"ר	400	ממ"ר	מועדון

מבנים של המתקנים בהר-גילה

א. בית-ספר שדה - 200 חניכים

מגורים - 200 חניכים	2000	ממ"ר
חדר אוכל ומטבח - 200 אוכלים	300-500	ממ"ר
במידה וחדר האוכל או לפחות המטבח יהיו משותפים לבי"ס לחינוך של צ.ה.ל., יהיה המטבח כפול בשטחו.		

חדרי כתות סמנריונים - 10 כתות	500	ממ"ר
מנהלה, ספריה, מוזיאון	<u>300</u>	ממ"ר
ממ"ר נטו	3100	

ב. משרדי החברה להגנת הטבע

בנין משרדים בשלב סופי	1000	ממ"ר נטו
-----------------------	------	----------

ג. בית-ספר לחינוך בהר-גילה להכשרת קצינים של כלל מערך צ.ה.ל.:

1. מגורים ל-150 חניכים ו-12 מדריכים	1600	ממ"ר
2. חדרי הרצאות ודיונים	800	ממ"ר
3. משרדים, מועדון, שק"ם וכו'	<u>500</u>	ממ"ר
חדר אוכל ומטבח מוצע לארגן במשותף עם חדר אוכל של בית-ספר שדה	2900	ממ"ר נטו
	300	ממ"ר נטו

ד. מרכז קייט ומצפה נוף

המרכז יכלול:

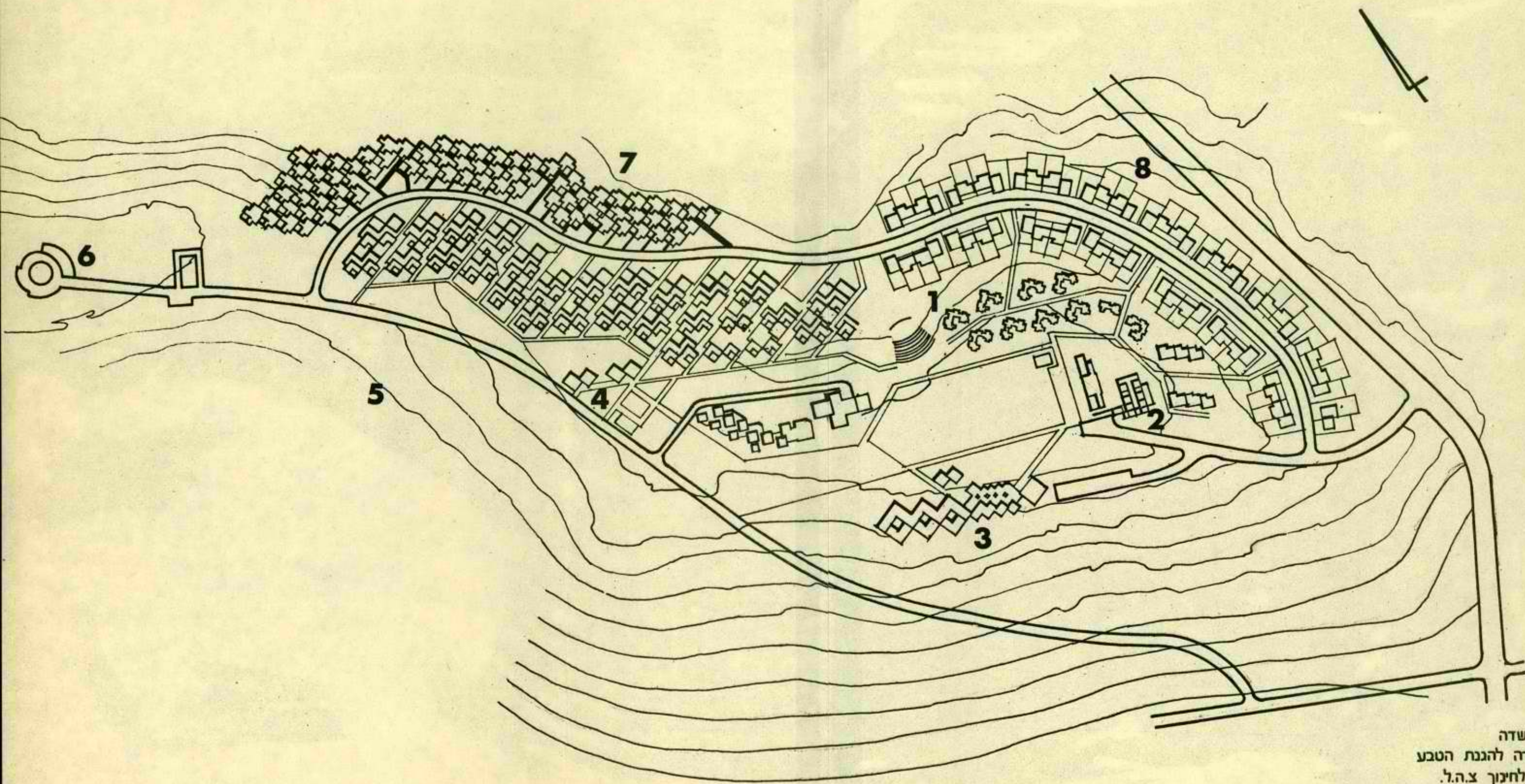
מסעדה ל-100 אוכלים	150	ממ"ר
קפטריה ל-200 ארוחות נוספות	100	ממ"ר
מטבח ל-200 ארוחות	80	ממ"ר
חנויות למלאכת יד ומזכרות	150	ממ"ר
שירותים לתיירים ונופשים	60	ממ"ר
	540	ממ"ר

ה. איזור מאורגן למחנאות הררית מיוחדת

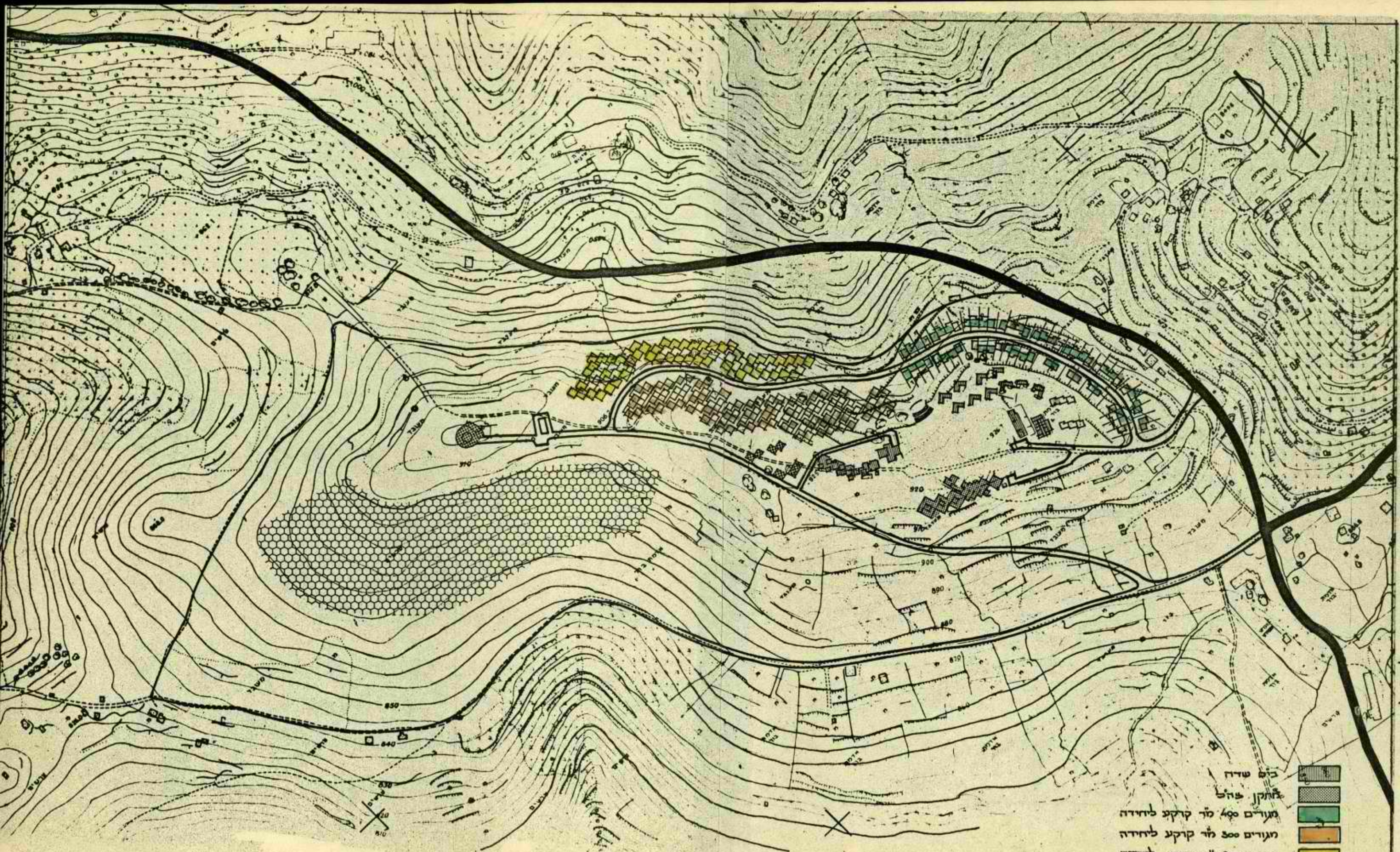
מבנה שירותים מרכזי, מקלחות	250	ממ"ר
מסעדה - מטבח לבישול עצמי	250	ממ"ר
משטחים למחנאות ל-100 משפחות		
שומרות ל-100 משפחות		
חניה		
	500	ממ"ר

ו. מפעל מיוחד -

מרכז קליטה, מדרשה למנהל ציבורי, אולפן
(האחרון נראה לנו כמפעל מועדף כי יכול לתפקד במשותף
עם בית-ספר השדה)
3000-5000 ממ"ר

1	ב"ס שדה
2	החברה להגנת הטבע
3	ב"ס לחינוך צ.ה.ל.
4	מרכז שרותים של הישוב
5	איזור מחבאות
6	מצפה נוף ושרותי קיט
7	מגורים בניה מדורגת
8	מגורים בניה טורית

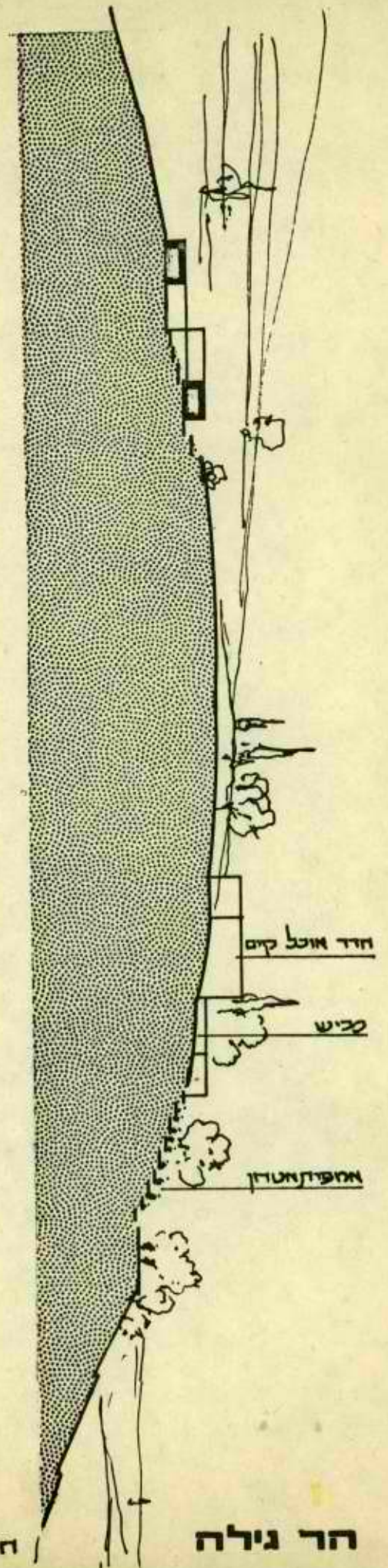

100 0 500 100 200

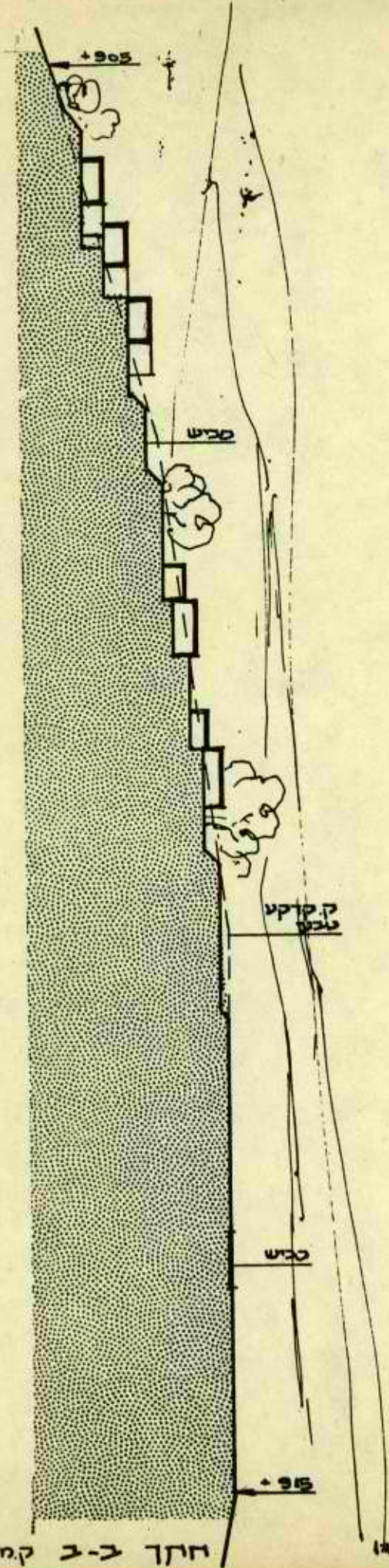
הר גילה - תכנית א' בינוי ל 200 משפחות

כפר שדה	
בית חקלאי	
מגורים 400 מ' קרקע לחידה	
מגורים 300 מ' קרקע לחידה	
מגורים 200 מ' קרקע לחידה	
קמפוס ופני	
מוסדות צבור ושרותים	

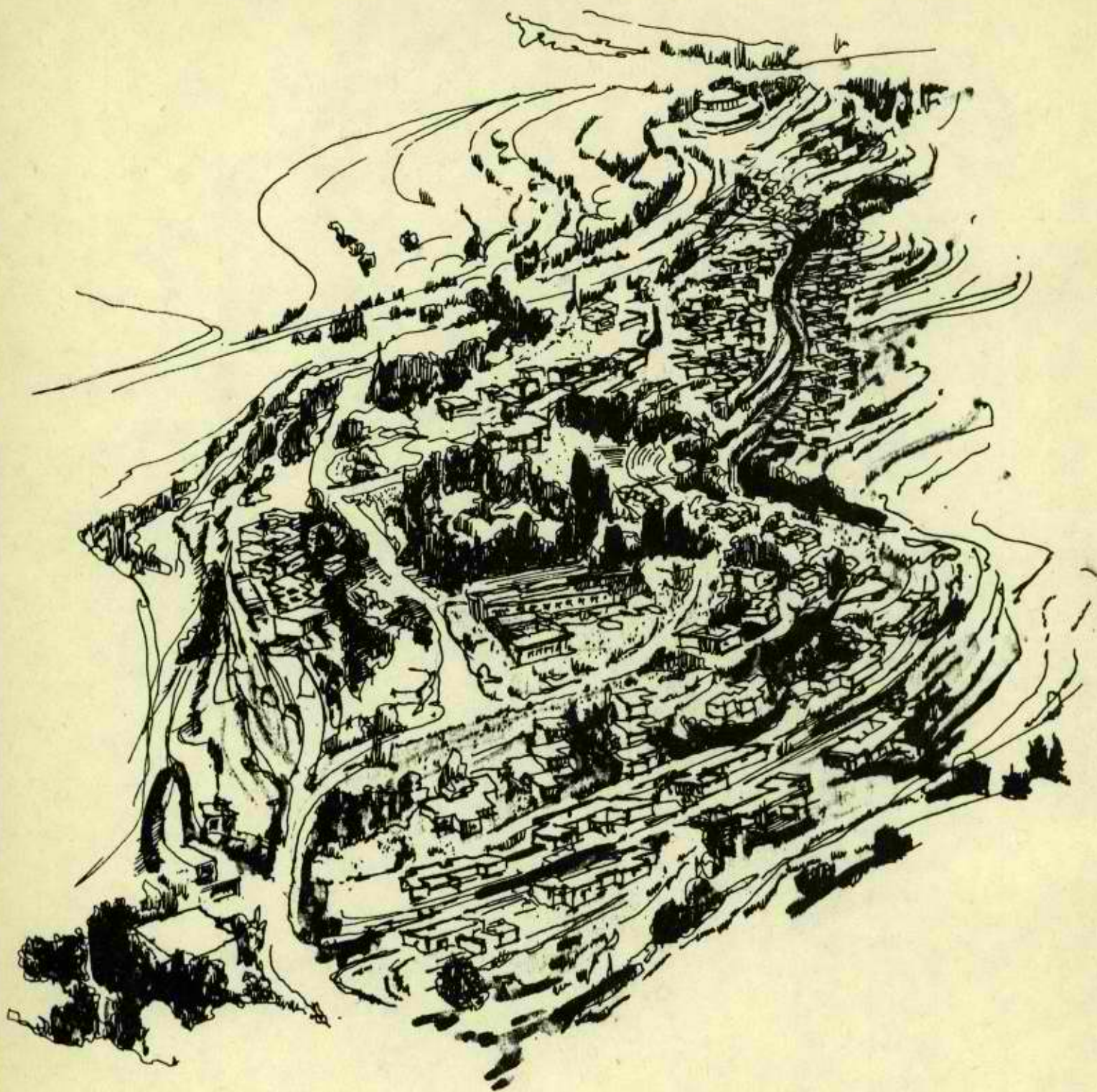

הר גילה

חורן א-מ ק"מ 1:1000

חורן ב-ב ק"מ 1:1000

מבט ממעון צפור

ת כ נ י ת ב' 400-500 משפחות

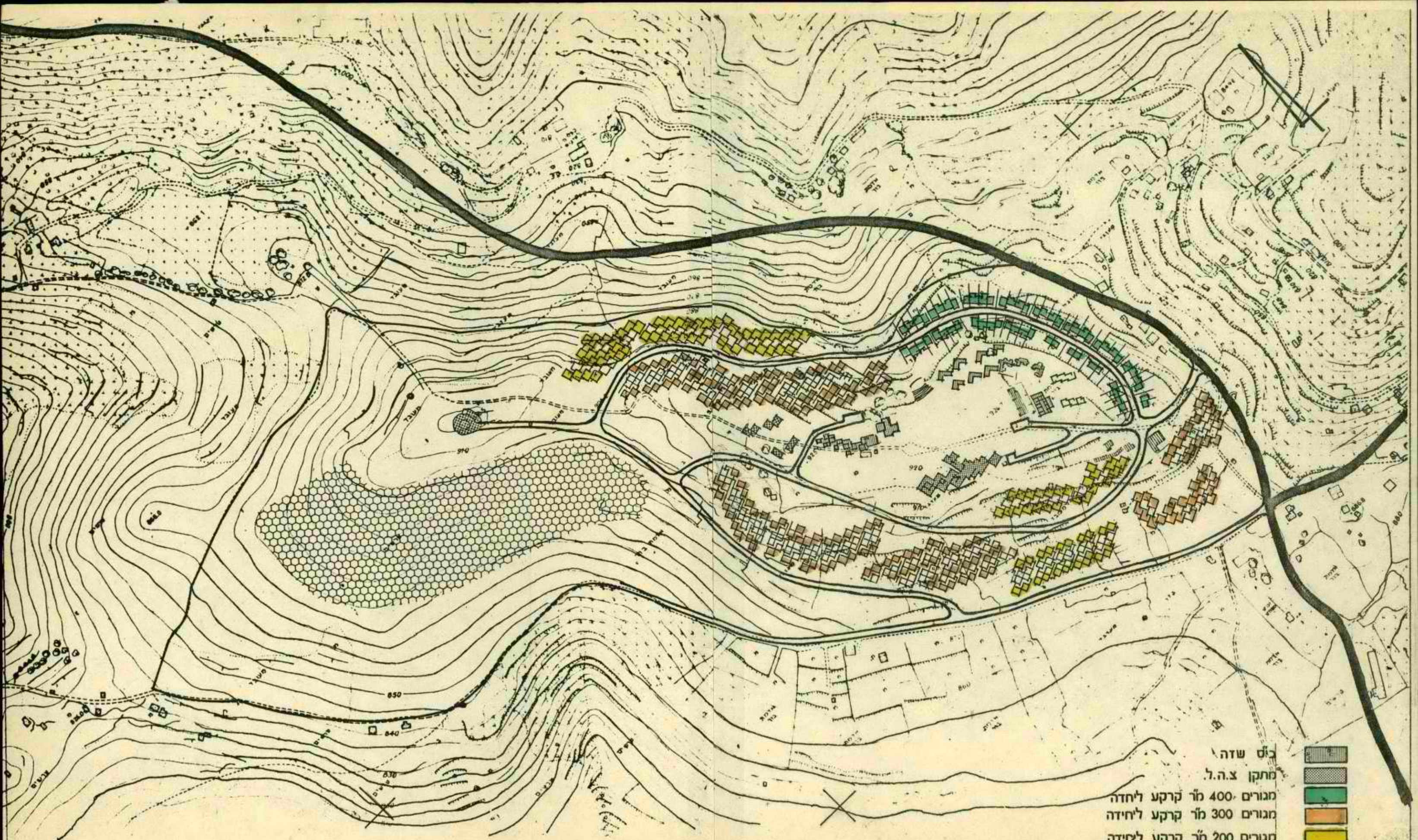
הפרוגרמה הבסיסית זהה לתכנית א'.

השינויים הנובעים מגודל התכנית מתבטאים בתוספות הבאות:
תוספת עבור 200-300 יחידות דיור שתמוקמה במדרון הדרומי -

א. מגורים 200 יחידות בבניה מדורגת לפי 300 ממ"ר ליחידה 60.0 דונם נטו
100 יחידות בבניה דו-משפחתית או טורית
לפי 500 ממ"ר ליחידה 50.0 דונם נטו

ב. מוסדות צבור - בית-ספר יסודי:
(6 שנתונים $\times 2\% \times 500$ משפחות $\times 3.5$ נפש
ממוצע למשפחה = 150 ילד = 6 כתות)
- תוספת של כתת גן.
- הגדלה של מרכז השירותים.

סה"כ תוספת שטח למוסדות צבור בתכנית ב' כ- 5.0 דונם נטו

בז"ש שדה
מתקן צ.ה.ל.

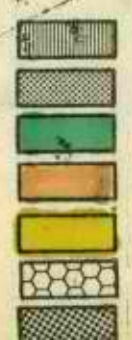
מגורים 400 מ"ר קרקע ליחידה

מגורים 300 מ"ר קרקע ליחידה

מגורים 200 מ"ר קרקע ליחידה

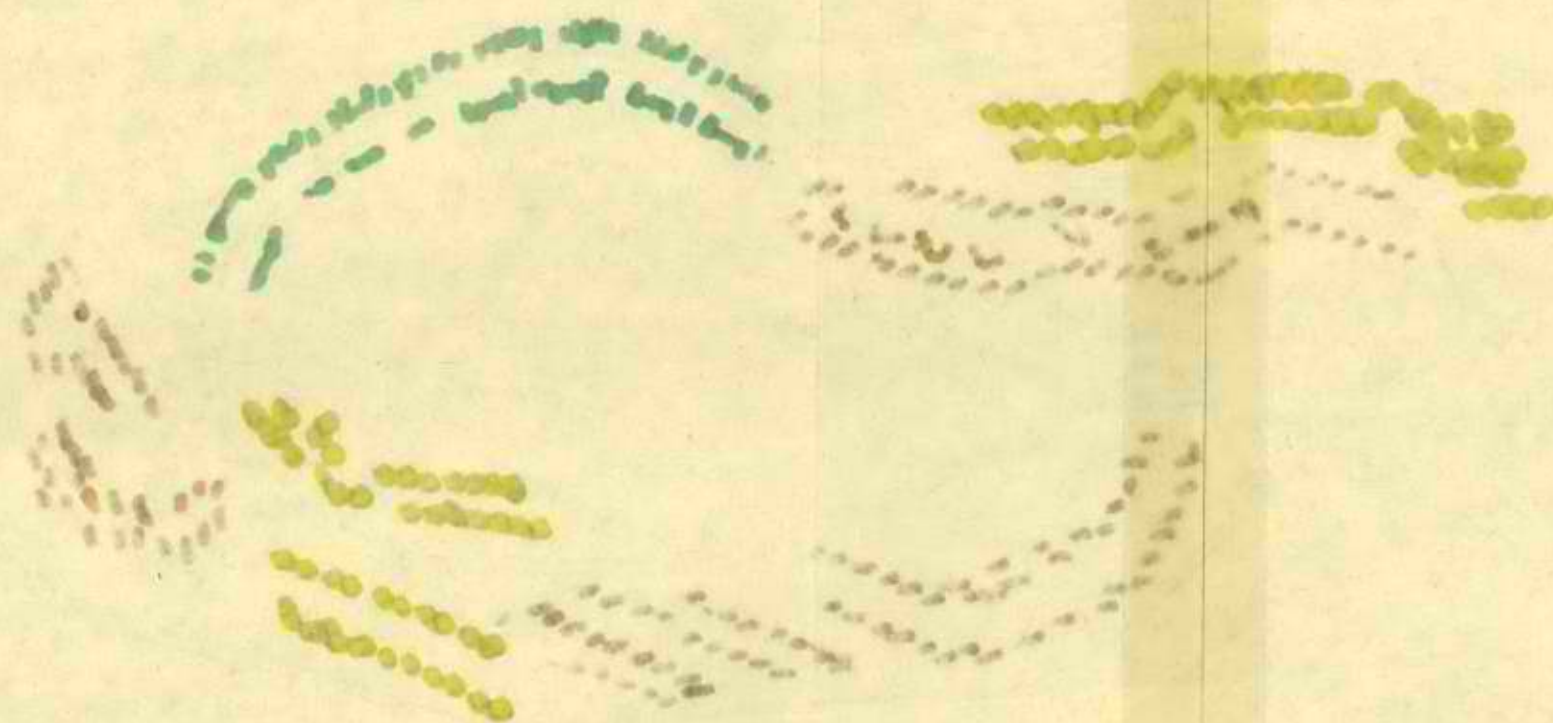
קמפינג ונופש

מוסדות צבור ושרותים

הר גילה תכנית ב' בינוי ל 400 משכחות

בחירת ההיבטים השונים של פיתוח הר-גילה כישוב קבע הראתה כי יש מקום להקים ישוב למרות העובדה כי כמות ואיכות הקרקע העומדת לפתוח הינה מזערית.

הקריטריונים העקריים לפיהם יש לבחור אחת משתי התכניות הם:

טיב הקרקע	- מבחינת השפועים;
	- מבחינת האוריינטציה;
	- מבחינת הנגישות;
מבנה הישוב	- רציפות של יעודי קרקע;
	- מניעת מטרדים של שמוש קרקע אחד על משנהו;
אופיו החברתי	- מבחינה ארגונית;
	- מבחינת הגיבוש הקהילתי;
תפקוד	- נוחיות המגורים;
	- איכויות חיים;

לאור קריטריונים אלה ניתן להשוות את שתי התכניות.

טיב קרקע -

מבונה באיזור התלול יותר (25% ומעלה). הנגישות נוחה. אוריינטציה טובה מאד הן מבחינת אקלים והן מבחינת הנוף.	תכנית א'
200-300 יחידות הנוספות תבונה באיזור בעל שפועים נוחים יותר (15%-25%). נגישות טובה. אוריינטציה קשה מבחינה אקלימית, בעיקר בתקופת החורף.	תכנית ב'

מבנה הישוב -

קיימת רציפות מלאה של יעודי הקרקע ואין פעילות אחת מתערבת בחברתה.	תכנית א'
מפוצלת לשתי חטיבות מגורים כאשר בית-ספר השדה ומשרד החברה להגנת הטבע (אשר יאורגנו סביב גרעין של מבנים קיימים) מפרידים בין שתי חטיבות המגורים. יש יסוד להניח שבינוי משני עברי הרכס יגרום בהכרח לערבוב פעילויות בישוב על מתקניו בתקופות מסוימות. לאור ריבוי מבקרים וחניכים יש חשש להפרעות מסוימות לתושבי הישוב.	תכנית ב'

אופיו החברתי -

- תכנית א' קלה לארגון. הקמת אגודת שיתופית מקנה יתרונות רבים לתפעולו של הישוב ולגיבושו החברתי. תאפשר גיבוש קהילתי והפעלה מתוקנת של כל המתקנים, אולם מחייב אכלוס קפדני וברירת המתיישבים.
- תכנית ב' קשה יותר מבחינה ארגונית וגיבוש קהילתי. לא נראה לנו כי בשלב זה אפשר לארגן 500 משפחות במסגרת אגודה שיתופית, אלא במסגרת "כפר" וועד כפר, כדוגמת סביון, גני-יהודה, כפר-שמריהו וכדומה. מבחינה חברתית ישנו יתרון מה לגודל.

תפקוד -

- מבחינת נוחיות המגורים אין לתכנית ב' יתרונות מובהקים על תכנית א'. בשני המקרים הישוב יהיה נשען על ירושלים (אפילו הישוב בן 500 משפחות אינו גדול מספיק כדי לקיים בית-ספר יסודי תקין).
- איכות החיים - שתי האפשרויות מאפשרות שמירה על איכויות חיים באיזור.

לאור זאת, נראה לנו כי בגלל נתוני הקרקע והאתר, ניתן בהחלט להחליט בשלב זה על הקמת הישוב על פי תכנית א', 200 משפחות. בבוא הזמן, עם למוד הלקחים תוך כדי בנייתו, ניתן יהיה להחליט באם להרחיבו. במידה ויוחלט על הרחבתו של הישוב והגדלת אוכלוסייתו, ניתן יהיה להרחיבו מבלי לשבש את המערכות הבסיסיות שתפותחנה בהתאם.

החברה להגנת הטבע
בית-ספר שדה הרי-יהודה וירושלים - הר-גילה
בפקוח משרד החינוך והתכנון, המחלקה לנוער

דף מידע

בי"ס שדה הר-גילה הוא מוסד המשלב הוראה, הדרכה וחנוך לטבע ולידיעת הארץ עם מחקר בנושאים אלו, ועם שמירת הטבע בפועל באזורו.

בית-הספר ממוקם בצפונה של רכס הרי חברון ומהווה קשר רצוף בין ירושלים ליישובי גוש-עציון.

בי"ס שדה הר-גילה מתארגן לקראת הפיכתו ליישוב עצמאי עם כל הקשור בכך.

הצוות החינוכי מונה כיום 12 איש:

6 מדריכים (חלקם במשרה מלאה, חלקם עוסקים בנוסף במחקר, ייעוץ לטיולים מחוזי ופתוח). 6 מורות חיילות בשרות צבאי.
בנוסף נמצאים במקום 6 אנשי מנהלה ו-6 שומרים (אנשי מלואים).

המקום מסוגל לאכלס בו זמנית כ-170 איש, 120 תלמידים באכסניה בהר-גילה, ו-50 תלמידים נוספים במלון "פנורמה".

עיקר עסוקו של ביה"ס הוא הדרכת כתות הבאות למחנאות למודיים הנמשכים בדרך כלל בין 3-6 ימים.

כל מדריך, מדריך בממוצע 4 ימים בשבוע קבוצת למוד אשר לא עולה על 25 - 20 תלמיד, כך שסך הכל מודרכים בשנה כ-7000-8000 תלמיד בבי"ס שדה.

ההדרכה נתנת לתלמידים מגללים שונים, מגמות שונות ושכבות חברתיות שונות.

במסגרת שנה זו יודרכו בהר-גילה:

- * קבוצות של עליית הנוער - 6 מחזוריים;
- * קבוצות של כתות ט גדנ"ע - 10 מחזוריים;
- * תלמידי תיכון - חטיבת ביניים ומעט עממיים - 23 מחזוריים;
- * תנועת נוער - 8 מחזוריים;
- * נוער עובד ולומד - 10 שבתות;
- * נוער חו"ל (קבוצות סוכנות) - 6 מחזוריים;
- * טיולים בני יום אחד כ-150 ימים;
- * יחידות שדה של צה"ל - 24 מחזוריים;
- * מבוגרים - 10 מחזוריים;
- * סמינרים רעיוניים לתלמידי י"ב - 5 מחזוריים בחודש (בניסוי);

ההדרכה גם היא מתחלקת לקשת נרחבת של מגמות ומסלולים, בין היתר:

- * החי, הצומח והאדם - הכרתם והבנת הקשר ביניהם בהר ובמדבר;
- * ירושלים העיר - כמרכז רוחני וגשמי בכל התקופות;
- * הישוב בהר - הכפר הערבי, החקלאות העתיקה, מלאכות מסורתיות, בעיית המים ועוד;
- * דרום הר חברון - הישוב היהודי בעבר - הישוב כיום;
- * ארץ בנימין - בעקבות ירמיהו, תקופת בית ראשון;

כאמור מגמתנו להמשיך ולהתפתח:

- * הוספת עוד כ-20 יחידות דיור;
- * הרחבת האכסניה ל-220 תלמיד ;
- * בניית עוד כתות למוד ומעבדות;
- * הפיכת המקום למרכז למודי חנוכי לידיעת הטבע והארץ של אזור ירושלים - הרי יהודה;

צבא הגנה לישראל

מטכ"ל / קצין חינוך ראשי
סימננו: חי - 642

תמוז תשל"ה
7 יולי 1975

הנדון: דרישותינו לבינוי בהר-גילה
עבור מפקדת קצין חינוך ראשי.

1. פירוט דרישותינו לבינוי בית-ספר לחינוך בהר-גילה להכשרת קצינים של כלל מערך צה"ל.
2. חדרי מגורים ושירותים
 - א. 150 מיטות לחניכים;
 - ב. 12 מיטות לסגל בית-הספר;
3. חדרי הרצאות ודיונים
 - א. 1 אולם מרכזי ל-150 חניך;
 - ב. 1 אולם ל-80 חניך;
 - ג. 1 אולם ל-60 חניך;
 - ד. 1 אולם ל-40 חניך;
 - ה. 10 חדרי דיון ולימוד ל-20 חניך בכל חדר;
4. משרדים ואולמות
 - א. 1 משרד מפקד;
 - ב. 1 משרד סגן;
 - ג. 1 משרד ק. תאום והדרכה;
 - ד. 1 חדר ארוח למרצים;
 - ה. 2 חדרי לאמצי הוראה והוצאה לאור;
 - ו. 2 משרדים לשלישות;
 - ז. 2 חדרי לאפסנאות;
 - ח. 1 אולם שק"ם ודלפק למכירת מצרכים;
 - ט. 1 אולם למועדון;
5. מטבח וחדרי אוכל
 - א. יש לתכנן מטבח וחדר אוכל ל-200 חייל;
 - ב. הוצעה אפשרות להשתמש בחדר אוכל ומטבח הקיימים על הר-גילה במסגרת בית-ספר שדה;
 - ג. הדבר יוכל להתבצע רק אם המטבח וחדר אוכל יהיו חלק מקמפוס בית-הספר ויוכפף לבית-הספר הצבאי. מאחר וזמני הארוחה נקבעים בהתאם לתכנית הלימודים ולעיתים קרובות חלים שינויים בלוח זמני הארוחה עקב סיורים מחוץ לאזור ירושלים וכו' ...

(-)
אבנר שלו אלימ
סגן קצין חינוך ראשי

21.7.1975

קטע מתוך דו"ח של

מפקדת איזור יהודה ושומרון
הממונה על הרכוש הנטוש הממשלתי

סקר שימושי קרקע ובעלות

הצעה ותפיסת שטח הר-גילה

בבדיקה שערכנו למציאת תוספת שטח לביה"ס שדה הר-גילה לשם הרחבתו
וכן לפיתוח נוסף בעתיד, איתרנו שטח של 800 דונם בהמשך לשטח הנמצא
בהחזקת ביה"ס והכולל את מבנה ביה"ס כיום, וכן את המתחם הצבאי הירדני
לשעבר.

שטח זה עונה על דרישת המתכנן מטעם משרד השיכון - אדר' ש. שקד.

א. בעלויות על הקרקע

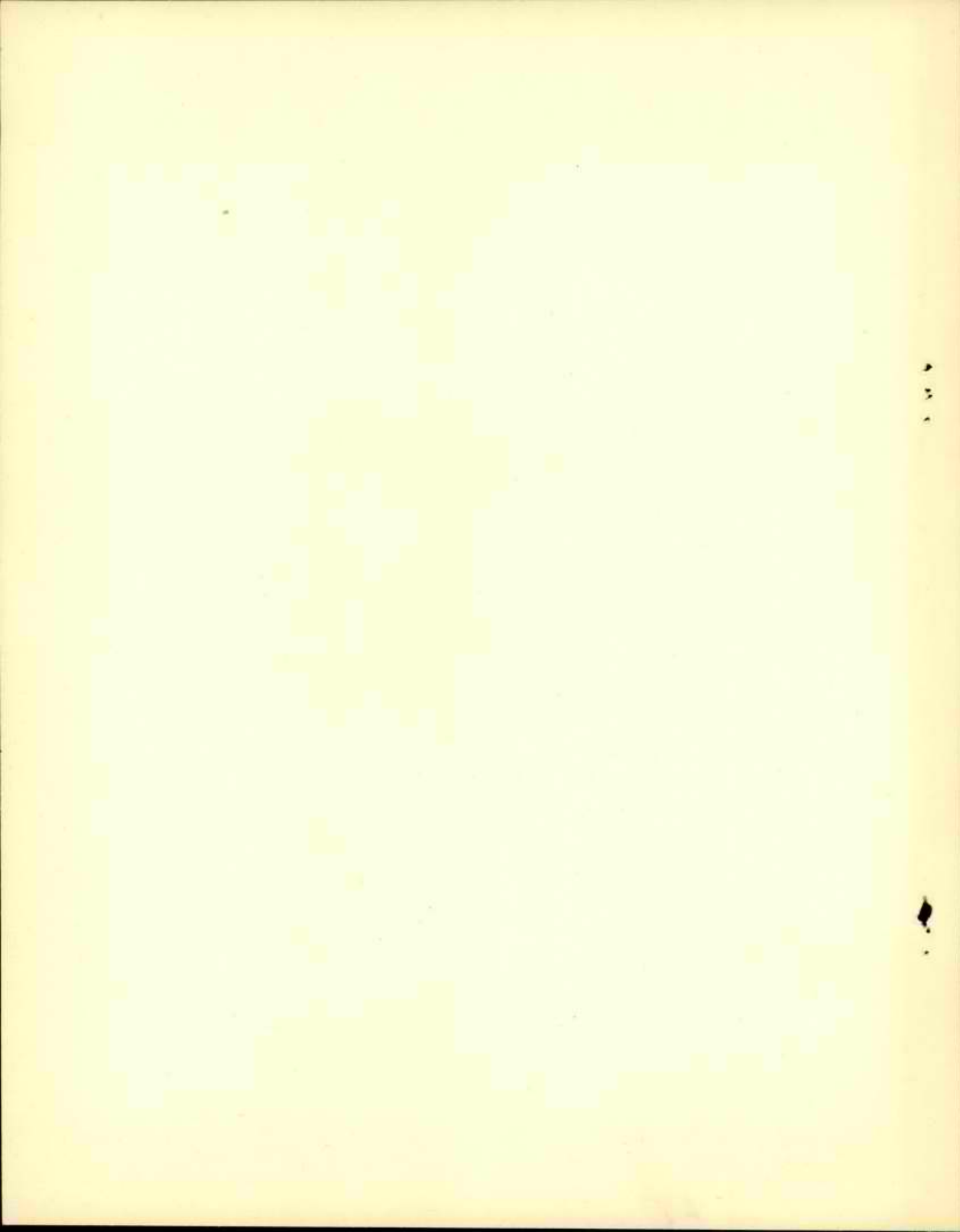
להלן פירוט הבעלות על הקרקע:

1.	מנזר קרימיזאן	65 דונם
2.	הכנסיה היוונית אורתודוקסית	54 דונם
3.	הכנסיה הרוסית הלבנה	10 דונם
4.	תושבי בית-ג'אלה	523 דונם
5.	תושבי וולג'ה	142 דונם
6.	הארכיבישוף שאהי עג'מיאן	6 דונם
	<u>800 דונם</u>	

ב. סוגי קרקע

להלן חלוקת שטח האיתור לפי סוגי הקרקע

סוג הקרקע	גודל השטח בדונם	באחוזים
אדמת טרשים	320	40
אדמות פלחה	80	10
מטעים (בעיקר גפן)	400	50
<u>סה"כ</u>	<u>800</u>	<u>100</u>

בנין

ה'ת"ס

מסכת סוטה דף כ"ג ע"ב
ה'ת"ס